

626

UCHWAŁA Nr 192 PREZYDIUM RZĄDU

z dnia 10 kwietnia 1954 r.

w sprawie oszczędzania materiałów w 1954 r.

W celu upowszechnienia i rozszerzenia zasad socjalistycznego oszczędzania, podniesienia ogólnego dochodu narodowego poprzez dalsze obniżenie kosztów własnych produkcji i wygospodarowanie rezerw materiałowych umożliwiających wykonanie dodatkowej, ponadplanowej produkcji oraz w celu osiągnięcia pełnej równowagi w bilansach materiałowych Prezydium Rządu uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Ministrowie opracują i złożą Przewodzącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w terminie do dnia 30 maja 1954 r. plany prac i zamierzonych środków techniczno-organizacyjnych, które podejmą w 1954 r. w zakresie oszczędzania materiałów. Zadania planu należy określić konkretnie, podać terminy ich wykonania oraz przewidywane wyniki w ujęciu ilościowym i wartościowym.

2. Przepisy niniejszej uchwały dotyczące ministerstw i ministrów odnoszą się odpowiednio do urzędów centralnych i ich kierowników.

§ 2. W planach należy podać oddzielnie:

- 1) zadania oszczędnościowe wynikające z planów gospodarczych ministerstw na rok 1954 (plan wskaźników techniczno-ekonomicznych, normy zużycia itp.) oraz sposób (środki) wykonania tych zadań, terminy i ich przewidywane wyniki finansowe;
- 2) zadania oszczędnościowe dodatkowe, podjęte stosownie do niniejszej uchwały; zadania dodatkowe należy opracować analogicznie do zadań oszczędnościowych określonych w pkt 1.

§ 3. Przy określeniu dodatkowych zadań oszczędnościowych należy uwzględnić:

- 1) wytyczne zawarte w załączniku;
- 2) zamierzenia własne ministerstw oraz wnioski centralnych zarządów, instytutów naukowo-badawczych, zakładów, jak również wnioski poszczególnych wynalazców, racjonalizatorów i przodowników pracy w dziedzinie właściwego stosowania i oszczędnego zużycia materiałów.

§ 4. W celu należytego wykonania przez jednostki gospodarki uspołecznionej planowanych zadań w zakresie opracowania i stosowania oszczędnych technicznych norm zużycia materiałów ministrowie ustalą odpowiednie zadania dla właściwych komórek w pionie technicznym

ministerstw, centralnych zarządów, zakładów pracy i w instytutach naukowo-badawczych. Komórkom tym należy powierzyć:

- 1) opracowywanie i wstępne zatwierdzanie norm zużycia;
- 2) opracowywanie planów prac nad normowaniem zużycia;
- 3) kontrolę wykonania norm zużycia;
- 4) inicjowanie szkolenia pracowników w zakresie opracowywania i kontrolowania norm zużycia;
- 5) opracowywanie zagadnień związanych z zadaniami w zakresie oszczędzania materiałów oraz współpracę z innymi komórkami organizacji wewnętrznej, zwłaszcza z komórkami zaopatrzenia, we wszystkich sprawach dotyczących zużycia materiałów i oszczędności materiałowych.

§ 5. 1. Zadania w zakresie oszczędzania materiałów oraz techniczne metody normowania ich zużycia należy rozpowszechnić i spopularyzować wśród najszerszych mas pracowników techniczno-produkcyjnych i zaopatrzenia. W związku z tym Naczelna Organizacja Techniczna (NOT) powinna uwzględnić w programie działalności zadania wynikające z niniejszej uchwały. W szczególności poszczególne stowarzyszenia i organizacje techniczne NOT powinny pomagać w rozwiązywaniu problemów dotyczących zmniejszenia zużycia materiałów na jednostkę produkcji, oszczędnego wydatkowania paliwa oraz metodologicznie prawidłowego opracowania technicznych norm zużycia materiałów.

2. W 1954 r. NOT powinna przygotować i przeprowadzić krajowe narady aktywu techniczno-produkcyjnego i zaopatrzenia o tematyce uzgodnionej z Przewodzącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

§ 6. 1. Należy ogólnie umacniać system oszczędzania przez inicjowanie oraz popieranie współzawodnictwa, wynalazczości i racjonalizatorstwa, jak również przez wymianę doświadczeń w zakresie oszczędzania materiałów.

2. Należy wykorzystać odpowiednio bodźce materialne i w tym celu przechodzić stopniowo na system premiowania pracowników, uwzględniający również zużycie materiałów w granicach zatwierdzonych norm lub poniżej tych norm.

3. Zasady płac pracowników biur projektowych i konstruktorskich powinny uwzględniać premie za opracowania przynoszące oszczędności materiałowe w stosunku do rozwiązań dotychczas stosowanych. Ministrowie przedstawiają w tym zakresie wnioski Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

§ 7. 1. Ministrowie złożą Prezydium Rządu sprawozdania z wykonania planów oszczędnościowych: pierwsze sprawozdanie w terminie do dnia 30 czerwca 1954 r., drugie sprawozdanie w terminie do dnia 31 grudnia 1954 r. Odpisy sprawozdań ministrowie prześlą właściwym resortowo wiceprezesom Rady Ministrów oraz Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

2. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego złożą Prezydium Rządu zbiorcze sprawozdania w terminach: do dnia 31 lipca 1954 r. za pierwsze

półrocze oraz do dnia 31 stycznia 1955 r. za drugie półrocze 1954 r.

§ 8. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego sprawować będzie bieżący nadzór nad właściwym i terminowym wykonaniem zadań oszczędnościowych mających większe znaczenie dla gospodarki narodowej oraz w razie potrzeby składać będzie Prezydium Rządu wnioski mające na celu zabezpieczenie wykonania tych zadań.

§ 9. Wykonanie uchwały porucza się Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, właściwym ministrom i kierownikom urzędów centralnych.

§ 10. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Załącznik do uchwały nr 192 Prezydium Rządu z dnia 10 kwietnia 1954 r. (poz. 626).

WYTYCZNE CO DO SPOSOBÓW I KIERUNKÓW OSZCZĘDZANIA MATERIAŁÓW W 1954 R.

§ 1. Należy podjąć skoordynowaną i planową pracę, o dokładnie określonej tematyce zadań oszczędnościowych dla pracowników naukowych, konstruktorów, technologów, wynalazców i racjonalizatorów, aby ogólnie zapewnić gospodarce narodowej poważne zmniejszenie zużycia surowców i tworzyw, wydatne obniżenie strat i braków produkcyjnych oraz uzyskanie znacznie lepszego współczynnika wykorzystania materiałów.

§ 2. 1. Oszczędzanie powinno być powszechne i kompleksowe. Należy nim objąć materiały podstawowe i pomocnicze zużywane w przemyśle, budownictwie, transporcie i w innych działach gospodarki narodowej na produkcję, eksploatację, remonty oraz na konserwację maszyn, urządzeń i budynków.

2. W przemyśle na czoło zadań należy postawić przede wszystkim obniżenie materiałochłonności produktu gotowego i polepszenie wykorzystania surowca wyjściowego oraz zmniejszenie zużycia paliwa na cele ciepłno-energetyczne. W przemyśle budowy maszyn i urządzeń technicznych oznacza to głównie obniżenie ciężaru wyrobów gotowych. Oszczędności powinny objąć zwłaszcza takie materiały deficytowe, jak stal, drewno, metale nieżelazne, węgiel kamienny i koks.

3. W budownictwie należy generalnie obniżyć zużycie materiałów, a w szczególności wydatnie zmniejszyć zużycie cegły, cementu, drewna i stali zbrojeniowej na jednostkę robót budowlano-montażowych.

4. W jednostkach zużywających materiały na cele eksploatacyjne i w transporcie główną uwagę zwrócić należy na podniesienie trwałości urządzeń eksploatacyjnych, oszczędne zużycie materiałów na remonty i konserwację oraz poważne zmniejszenie paliwa na cele ciepłne i trakcyjne. Powinno to doprowadzić do znacznego obniżenia zapotrzebowania przede wszystkim na takie materiały, jak stal, drewno, metale nieżelazne, paliwa płynne oraz wyższe sorty węgla kamiennego.

5. Przy określaniu zadań oszczędnościowych należy zastosować zespół środków, który nie tylko spowoduje obniżenie dotychczasowego zużycia materiałów, lecz zapewni również wysoką jakość produkcji.

§ 3. W przemyśle zastosować należy zwłaszcza następujące środki:

- 1) wprowadzenie do instrukcji o procesach technologicznych (reżim technologiczny) norm zużycia, zawierających przepisy co do ilości, jakości oraz sposobu stosowania materiałów i kontroli prawidłowego ich zużycia w procesie produkcji; normy te powinny odpowiadać obecnemu poziomowi technicznemu oraz uwzględniać postęp techniczny, osiągnięcia przodujących zakładów oraz przodujących krajów demokracji ludowej, a w szczególności Związku Radzieckiego;
- 2) sprawdzenie konieczności użycia i eliminowania stosowania materiałów o jakości wyższej od standardu oraz stosowania materiałów, co do których wymagany jest obecnie odbiór techniczny, we wszystkich przypadkach, w których jest to celowe i możliwe;
- 3) wprowadzenie na szerszą skalę materiałów zastępczych, materiałów pochodzenia miejscowego oraz przemysłowych surowców wtórnych;
- 4) zapewnienie lepszej organizacji zbiórki przemysłowych surowców wtórnych, upowszechnienie jej oraz zapewnienie odpowiednich warunków ich przechowywania, opakowania i dostawy do właściwych jednostek odbierających; wprowadzenie — gdzie jest to możliwe — urządzeń do regeneracji odpadów;
- 5) zaostrzenie gospodarki opakowaniami, rozszerzenie zbiórki i regeneracji opakowań zwrotnych, wprowadzenie przodujących metod najekonomiczniejszego pakowania wyrobów gotowych, stosowanie właściwych warunków technicznych do opakowań, od których wymaga się skutecznego zabezpieczenia materiału, zwłaszcza w czasie transportu;
- 6) powierzenie instytutom naukowo-badawczym prac w zakresie właściwego stosowania, metod normowania i kontroli zużycia materiałów, a w razie potrzeby zlecenie im również przeprowadzenia prób doświadczalnych i produkcyjnych w zakresie zużycia materiałów;

7) nałożenie na biura konstruktorskie obowiązku konsultowania i opiniowania projektów rozwiązań pod względem właściwego i oszczędnego zużycia materiałów oraz zapewnienie ich współpracy z właściwymi organizacjami zbytu w celu wymiany doświadczeń co do materiałów łatwiej dostępnych i bardziej ekonomicznych; między innymi w tym celu biura te powinny posiadać potrzebne katalogi, prospekty, cenniki, informatory, wykazy do planowania zaopatrzenia i inne przepisy dotyczące materiałów.

§ 4. W programach prac oszczędnościowych w budownictwie należy uwzględnić przede wszystkim następujące środki:

- 1) zobowiązanie projektantów do właściwego i oszczędnego stosowania materiałów oraz stosowania materiałów (gatunków, typów, wymiarów itp.) typowych i łatwiej dostępnych w obrocie;
- 2) wprowadzenie do dokumentacji wstępnej i technicznej na projektowane obiekty zestawień (specyfikacji) materiałów w ujęciu odpowiadającym potrzebom planowania zaopatrzenia materiałowo-technicznego;
- 3) pogłębienie prac komisji oceny projektów inwestycyjnych pod względem właściwego i oszczędnego stosowania materiałów oraz prawidłowego planu dostaw materiałów w stosunku do harmonogramu prac budowlano-montażowych;
- 4) wprowadzenie planowania i kontroli zużycia materiałów przez działy produkcyjno-techniczne przedsiębiorstw na podstawową produkcję budowlano-montażową oraz zorganizowania systemu limitowania i rozliczania materiałów w powiązaniu z planowaniem kwartalno-miesięcznym;
- 5) zorganizowanie na wytypowanych budowach systemu planowania i rozliczania zużycia materiałów przez poszczególne brygady robocze na zasadzie rozrachunku gospodarczego w oparciu o doświadczenia budownictwa radzieckiego;
- 6) zaostrzenie dyscypliny w zakresie właściwego obchodzenia się z materiałami w czasie transportu i składowania oraz surowe karanie wszelkich objawów nieposzanowania socjalistycznej własności.

§ 5. 1. Wszystkie jednostki gospodarki społecznej używające produkty hutnictwa żelaza i metali nieżelaznych obowiązane są zwrócić szczególną uwagę na lepsze wykorzystanie surowców hutniczych, stali wyższej jakości, blach, ołowiu, miedzi oraz wszystkich materiałów, co do których stosuje się odbiór techniczny.

2. Ministerstwo Hutnictwa powinno w szczególności:

- 1) kontynuować prace nad dalszym zracjonalizowaniem programu walcowania;
- 2) wprowadzać systematycznie bardziej ekonomiczne profile;
- 3) opracować wnioski co do ograniczenia tolerancji wymiarowych;
- 4) obniżyć wydatnie własne zużycie stali w drodze skontrolowania ilości zużycia na cel eksploatacyjno-remontowe;
- 5) wykorzystać w większym stopniu na własne potrzeby, zamiast wyrobów normalnej jakości, wyroby z wytopów nietrafionych oraz z innych przyczyn nie odpowiadające warunkom technicznym wymagany przez odbiorców lub kwalifikowane jako złom pierwotny.

3. Ministerstwo Przemysłu Maszynowego oraz inne ministerstwa nadzorujące zakłady produkcji maszyn, urządzeń technicznych i wyrobów metalowych powinny w szczególności:

- 1) wyznaczyć biurom konstruktorskim określone zadania co do wydatnego zmniejszenia ciężaru maszyn i urządzeń projektowanych oraz już wytwarzanych w drodze:
 - a) wprowadzenia ekonomicznych rozwiązań konstrukcyjnych,
 - b) prawidłowego obliczania wymiarów i wytrzymałości tworzyw konstrukcyjnych,
 - c) stosowania ekonomicznych profili,
 - d) wprowadzenia przodujących oszczędnościowych sposobów obróbki i montażu, które zwiększają wydajność lub obniżają zużycie materiału,
 - e) maksymalnego wykorzystania części normalnych w możliwie wąskim asortymencie;
- 2) podwyższyć wydatnie współczynnik wykorzystania blach przede wszystkim w drodze stosowania ekonomicznych wymiarów, zapewnienia oszczędniejszego rozkroju oraz lepszego wykorzystania odpadów wycrojowych również przez organizowanie centralnych rozkrajalni blach;
- 3) ustalić w porozumieniu z Polskim Komitetem Normalizacyjnym listę wyrobów, na które ze względu na wymagane od nich warunki techniczne stosować należy materiały hutnicze odbiorowe lub jakościowe;
- 4) zmniejszyć zużycie stali stopowej w narzędziowniach (przykładowo przez stosowanie matryc ze stali zwykłej lub staliwa z wkładką ze stali stopowej);
- 5) ograniczyć ogólne zużycie deficytowych wyrobów walcowanych, kutech i lanych ze stali, zwłaszcza rur stalowych, oraz zużycie miedzi, ołowiu, cyny i innych metali nieżelaznych, zwłaszcza w przemyśle kablowym i w przemyśle maszyn elektrycznych.

§ 6. 1. Mimo poważnych oszczędności uzyskanych przez obniżenie zużycia paliw, zwłaszcza węgla kamiennego, dotychczasowe zużycie nadal znacznie przekracza poziom technicznie uzasadniony. Należy zatem w dalszym ciągu wydatnie obniżyć zużycie węgla i w tym celu opracować przy pomocy instytutów naukowo-badawczych oraz innych zakładów naukowych (politechniki) regulaminy procesów technologicznych dla produkcji węglochłonnej, jak piece koksownicze, wielkie piece stalowne, cementownie, cegielnie, cukrownie, elektrownie, gazownie itd.

2. Należy systematycznie wprowadzać niższe sortymenty węgla, zastępować węgiel kamienny węglem brunatnym i torfem. Należy podnieść sprawność urządzeń cieplnych, opracować bilanse cieplne oraz systematycznie kontrolować stan urządzeń i ich właściwą obsługę.

§ 7. Ministerstwa nadzorujące przedsiębiorstwa budowlano-montażowe oraz zakłady używające materiały budowlane zwrócą szczególną uwagę na konieczność poważnego obniżenia zużycia cementu, materiałów ogniotrwałych i cegły oraz usunięcia znacznego marnotrawstwa na skutek niewłaściwego składowania, transportu oraz czynności wyladunkowych i załadunkowych. Możliwości oszczędzania są bardzo liczne, a za główne uważać należy:

- 1) zastępowanie cementu spoiwem uzyskanym w drodze przemiału mokrego żużla granulowanego, rozbudowanie laboratoriów polowych oraz centralnych sta-

- cji betonów i zapraw, stosowanie właściwych receptur, właściwe dozowanie, używanie do mieszanek betonowych żwiru właściwej klasy, zapewnienie właściwych warunków składowania;
- 2) stosowanie w szerokim zakresie tworzyw zastępczych zamiast materiałów ogniotrwałych, jak specjalne masy do powlekania palenisk parowozowych, kotłów stacjonowanych i innych urządzeń ciepłych, specjalne sklepienie w piecach martenowskich i wyroby z dolomitu stabilizowanego w hutnictwie, glin w odlewniach żeliwa, materiały zastępcze do pieców w cegielniach i wanien szklarskich; rozwiązanie zagadnienia stosowania betonów ogniotrwałych;
 - 3) stosowanie w budownictwie wiejskim zamiast cegły kamienia łamanego, elementów żużlowo-wapiennych, lekkich betonów, gliny i wyrobów z gliny; rozszerzenie stosowania stali żebrowanej, ustrojów oszczędnościowych, zużycie cegły dziurawki zamiast pełnej, radykalne likwidowanie strat w wyniku słuczki.

§ 8. 1. Należy poważnie wzmoczyć wysiłek w celu wdrożenia zasad powszechnego i surowego oszczędzania drewna we wszystkich jednostkach gospodarki narodowej. Zadania oszczędnościowe należy określać kompleksowo w kierunku:

- 1) ograniczenia zużycia drewna przez stosowanie materiałów zastępczych (płyty spilśnione), pełniejszego wykorzystania surowca i odpadów produkcyjnych;
- 2) podniesienia trwałości drewna i wyrobów z drewna przez impregnowanie, cementowanie itp.;
- 3) stosowania właściwych warunków w czasie transportu i składowania oraz radykalnego zwalczania wszelkich objawów marnotrawstwa.

2. W szczególności ministerstwa nadzorujące zakłady zużywające większe ilości drewna oraz przedsiębiorstwa budowlano-montażowe spowodują:

- 1) w zakresie zużycia produkcyjnego (przykładowo przemysł drzewno-papierniczy) — maksymalne wykorzystanie surowca;

- 2) w przemyśle papierniczym należy przyspieszyć prace badawcze nad wprowadzeniem metod otrzymania celulozy z łatwiej dostępnych surowców niż drewno;
- 3) w zakresie zużycia eksploatacyjnego i na cele budownictwa — polepszenie warunków konserwacji i wydajne zwiększenie wielokrotności użycia.

§ 9. 1. Głównym warunkiem osiągnięcia oszczędności jest ustalenie i przestrzeganie norm zużycia materiałów. Prawidłowo opracowane, oszczędne i technicznie uzasadnione normy zużycia oraz systematyczna bieżąca kontrola przestrzegania tych norm powinny być wyrazem ich politycznego i ekonomicznego znaczenia. Stanowisko to nie znalazło właściwego wyrazu w pracach wielu ministerstw nad Narodowym Planem Gospodarczym na rok 1954. Obowiązujące w tym zakresie przepisy co do metody, terminu i ilości opracowania norm, jako uzasadnień planów zużycia materiałów, nie zostały dostatecznie wykonane. W związku z tym należy znacznie rozszerzyć i pogłębić prace nad opracowywaniem technicznych norm zużycia, które zostaną zastosowane jeszcze w 1954 r. oraz przewidziane do planu na 1955 r. W szczególności Minister Przemysłu Maszynowego zapewni opracowanie norm zużycia materiałów na wyroby, na których produkcję przewidziane jest zużycie co najmniej połowy przydziałów wyrobów hutnictwa żelaza dla Ministerstwa na 1954 r.

2. Normy zużycia uwzględniające założenia oszczędnościowe, opracowane zgodnie z niniejszą uchwałą, powinny zapewnić ministerstwom nie tylko równowagę potrzeb materiałowych na wykonanie zadań planowych w 1954 r. w ramach otrzymanych przydziałów, lecz powinny również spowodować wygosodarowanie znacznych rezerw materiałowych. Należy je wykorzystać na ponadplanową produkcję podstawową, na dodatkową produkcję w celu lepszego i pełniejszego zaspokojenia potrzeb ludności oraz na odbudowanie zapasów w przypadkach, w których jest to konieczne.